ოთხშაბათი, 1918 წ. მაისის 22 № 97

ერთიანდა ფეოლთან

ფასი თბილისში და პროვინციაში 30 კაპ., რკ. გზის სადგურებზე 35 კაპ.

ოთხშაბათი, 1918 წ. მაისის 22 № 97

საქართველო

რედაქცია

ხელნაწერი მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის გვარი და მისამართი. უმართებელი განიხილებული მასალა უფასოთ ითვლება. დაუბეჭდავი ხელნაწერი მასალა არ ინახება და რედაქცია არ აგებს მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია დაა დილის 9—3 საათიდან, გარდა შუაზე დღისა. სარედაქციო საქმეების ნაწილ პირადად წარმართავენ ზეიმდგომა ამავე დროს.

ადმინისტრაცია

პირველად ავტორიზებულის მიწერა ბილეთი ხუთოდ ხაზი თვით და ერთ ბეჭდვა—18 მ.ნ. თვეში (ხუთოდ ქალაქში) 6 მ. და 50 კ. ცალკე № 30 კ. განცხადების ფასი სტრიქონი პეტიტის პირველ გვერდზე 50 კაპ. შემდეგ—30 კაპ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ ნელი. ხელშეკრულებანი განცხადება თითოჯერ ზომით: 20×2—15 მანეთი, 30×2—20 მანეთი. მისამართის გამოცვლა ერთ ქალაქში 1 მან. ქალაქს გარეთ 1 მ. და 50 კ. ფული და ფულადი, რაც კონტორის წერილები, უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. სარეკლამო განცხადებანი უნდა ადრე იქნეს ანა 7 გვერდს 1½ საათის კონტორაში. კონტორა დაა დილის 9 საათიდან 8 საათამდე და საღამოს 6—7 ს.მდე.

ტელეფონი ადმინისტრაციისა და კონტორისა 15—73

მისამართი: Тифлисъ, почтовый ящикъ, № 6 ქალაქი ქალაქი. ფოსტის ადგილი: Тифлисъ. почтовый ящикъ № 7. Редакціи адресъ: Тифлисъ. Закатальская.

საგულისხმიერო ცნობები

ხმებია: თეირანის სამინისტრო დაემხო და ახალ სამინისტროს შედგენა ანგლოფილ ფერმან-ფერმას მიანდესო.—ქურთების ბრბოს თავრიზი დაუჭერია. —თბილისში ხმები გავრცელდა: ოსმალები თბილისის გზით ბაქოსკენ ჯარების გაგზავნას აპირებენო.—კიაზიმ-ფაშა ტუვე ოსმალთა რაზმით განჯაში ჩასულა.—გუმბრში ოსმალებს ქალაქის საბჭოს მაგიერ მეჯლისი მოუწვევიათ.

კიდევ უნდა „გვაიძულონ!"

ეს უცნაური ახლანდელი ქართული პოლიტიკა კიდევ გრძელდება. არავითარი წინასწარი გარდაწყვეტილება, არავითარი გეგმა და ხალხის ნებისყოფისა და სურვილების განკვრეტა არ უთვისება ქართველი ხალხის დღევანდელი ხელმძღვანელების მოღვაწეობას.

გამოცხადეს ამერიკა-კავკასიის რუ ეთიდან გამოყოფა და დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ მოწყობა. რათა, რისთვის?—„იძულებული ვიყავითო"! ეს ჩვენი პოლიტიკური ცხოვრების მეთაურების დასკვნა ამ საგანზე! და როდესაც ამერიკა-კავკასიის დამოუკიდებლობის მოწინააღმდეგენი ამ ახალ სახელმწიფოს წარმოშობის შესახებ ამბობდნენ, რომ ის არის ძალადატანებითი მშობიარობის ნაყოფი, რომ იბადება მახინჯი სახელმწიფო, ამ სიტყვებში ერთგვარი სიმართლეც იყო. ეს ახალი სახელმწიფო უნდა წარმოშობილიყო ბევრად უფრო ადრე. მაშინ მას ექმნებოდა დიდათ უფრო მეტი მნიშვნელობა და აქამომდე მის ფარგლებში მოხდებოდა ახალ სახელმწიფოებრივ ერთეულთა ბუნებრივი დარაზმა, ორგანიზაცია.

ამერიკა-კავკასიის დამოუკიდებლობა მაშინ გამოცხადდა, როდესაც ეს უკვე დიდად დაგვიანებული იყო. ამ დროისთვის უკვე საქართველო, ადერბეიჯანი და სხვა სახელმწიფოებრივად უნდა ყოფილიყო მოწყობილი და რომ ეს მომხდარიყო თავის დროზე, ტრაპიზონის საზღვო მოლაპარაკების დაწყებამდე, ცხადია, დღეს ასეთი არ იქნებოდა საქართველოს ხვედრი. გვეუბნებოდენ და დღესაც გვეუბნებიან, რომ დამოუკიდებელ საქართველოს, რომელიც თავის თავზე იზრუნებს მხოლოდ და არა მთელს ქვეყანაზე, ისინი სულ სხვანაირად ელაპარაკებიან, ვინემ იმ საქართველოს „რევოლიუციონურ დემოკრატიას", რომელსაც თავის თავი ვერ მოუწყვია და მთელს რუსეთს და ამერიკა-კავკასიას უპირობს თავის ჭკუაზე მოწყობას.

ამ უთავბოლო და უგნურ პოლიტიკურ ვარჯიშობაში ბევრჯერ დასცინოდ ქართველ ერს ცხოვრების სინამდვილემ მძიმე ჩაქუჩი, მაგრამ რევოლიუციონური ფსიხოზით გარეტიანებული ერი ამანაც ვერ გამოარკვია, ვერ გამოფიზლა.

ბათუმის მხარის დაკარგვა, ბათუმის სანაპიროს, თვით ბათუმის და მრავალი დამცირება მრავალი გასაჭირი, და ამ ეროვნულმა განსაცდელმაც ვერ მოიყვანა ქართველი ხალხი გონზე და ვერ დააყენა იმ გზას, რომლის უარყოფამ ის უფსკრულისა და დალუპვისაკენ წაიყვანა.

„მთლიანი რუსეთის დემოკრატიული ფრონტი", ეი სადით იწვევდენ და დღესაც იწვევენ ქართველ ხალხს მათი დღევანდელი ბელეტრები. ამ ფრონტებისკენ გაწვეულმა ხალხმა მიატოვა საკუთარი ეროვნული, საქართველოს ფრონტი და, რა გასაკვირველია, რომ უპატრონო საქართველოს დღეს ყველა უპირებს დაპყრობას და დამორჩილებას. საქართველომ ვერ გაძლიერა ეს რუსეთის და ამერიკა-კავკასიის ფრონტები, რომელნიც მათ თავზე ჩამოეკიდენ. რომ განმტკიცებინა კიდეც, ეს მისთვის მხოლოდ საზიანო იქნებოდა, თუ მას თავის ეროვნული სახელმწიფოებრიობა არ ექნებოდა დამყარებული და დაფუძნებული. ამ ფრონტებზე ქართველმა ხალხმა მხოლოდ დამარცხება იხილა.

ცხოვრების უდმობელი და შეუბრალებელი კანონები აქვს და მისი რკინის კვდლები ვერ გასტეხეს თავის შუბლით ჩვენმა პოლიტიკურმა მეთაურებმა. ამერიკა-კავკასიის პოლიტიკური ხუნულა დაირღვა და დაიფერფლა თავის თავად და მაგრ იშვება ახალი საქართველოს სახელმწიფოებრიობა, მაგრამ როდის? ამას უკვე თითქმის ყოველგვარი ნიშანველობა ექნება დაკარგული და როდესაც ამით ძალიერ ცოტა რამეს გამოსწორება თუ მოხერხდება, მაგრამ როდესაც ამის მეტი სხვა გზა არ იქნება. „გვაიძულეს", მიაძახებენ კიდევ ჩვენი დღევანდელი გვირგვინები და რა გასაკვირველია, რომ ასეთს პირობებში წარმოშობილმა სახელმწიფოებრიობამ ქართველ ხალხს ვერ მიანიჭოს დაჩქარებითის, რის მინიჭება მას შეეძლო სხვა ჩვეულებრივს და ბუნებრივს პირობებში. წარსულის ცოდვები იქაც თავს იჩენს. მრავალი დაბრკოლება და სიძნელე მოელის საქართველოს დამოუკიდებელ სახელმწიფოებრიობას.

საშიში სიმპტომები

სიმპტომატიური და მეტად სახიფათო მოვლენა ეჩვენება ღღეს ჩვენს სოფელს.

ჩვენის ქვეყნის დღევანდელ მესვეურთა უნიჭო და დროს შეუფერებელმა პოლიტიკამ შესაჩვენად გადახარა გლეხ-კაცობის აზროვნების ხაზი, ცხადლივ რეაქციონური ბეჭედი დაასვა მას.

ხალხი—იგივე ბავშვია, მისი ფსიხოლოგია და აზროვნება არსებითად ბავშვურია.

მისი მიტაცება ადვილია, ის გულუბრყვილოდ დაგიჯერებთ ყველაფერს, მით უმეტეს, თუ ეს მის ჭრიჭვათ შეეფერება.

ამ მხრივ დიდი პოლიტიკური გამჭრიახობა, დიდის ნიჭის და მეტყველების გაწოჩნა არ არის საჭირო: ოდონდ-კი უთხარით რამე გულხაცს ისეთი, რაც მისს სულსა და გულს მალამოდ დაედება, იგი მსწრაფლ შეითვისებს ამ აზრს, თუნდ იგი ერთობ უნიადაგო და უტოპიური იყოს, თუნდ მისი განხორციელება თვალანდ შეუძლებელი იყოს პოლიტიკურად მოაზროვნე, სადის მსჯელობის ადამიანისთვის.

მაგრამ ვაი იმას, ვინც დაადგება ამ სახიფათო გზას!

იგი პირველ ხანებში მოინადირებს ხალხის სიმპატიას და, რა თქმა უნდა, მისს ხმებსაც, იგი შეუფერად მოეკლინება ქვეყანას, გახდება მისი პატრიოტი, მაგრამ...

მაგრამ ის არის, რომ ხალხი—ბავშვია ამა მარტო ზედაპირ დაჯერებაში, რომ იგი ბავშვია ყველაფერში, რომ, მოიტყუებული, იგი ადარ ფერს აპატიებს მოტყუებელს, მიაის მოძღვრების კარგს ხასიათებსაც შეაქცევს ზურგსა.

მოტყუებულის ხალხის თვალში გაერთიანებულია იდეა და ამ იდეის თუნდ ცრუ გამომხატველი.

ეი ამ ხრივ გამოიღო სწორედ მეტად სახიფათო ნაყოფი ჩვენის რესპუბლიკანურ-სოციალ პარტიების მოქმედებამ ხალხში.

ხალხს იმდენი გამჭრიახობა არა აქვს, რომ გაარჩიოს იდეია და მისი განმახორციელებელი და მქადაგებელი, ცოცხალ ადამიანის ნაკლულევანება არ ჩასთვალოს თავისთავად სადის აზრის ნაკლულევანებად.

ამიტომ მისს თვალში დღევანდელ მესვეურთა პრესტიჟთან ერთად ეცემა პრესტიჟი და დირებულება თვით მათის მიძღვრებისა.

ხალხმა—ზოგან უკედ, ზოგან უარესად, მაგრამ საერთოდ ყველგან—ნათლად შეიგნო, რომ მოსტყუვდა, რომ ის, რაც მას ადუთქვეს, ვერ განხორციელდება...

მშვიდობას დაჰპირდენ და ფერთე მტერი მოაყენეს.

თავიდ ეფლეას უქადაგებდენ—თავისუფალ პიროვნების ნეიასაც არ აძლევენ, არა თუ თავისის პირადის გამოთქმასა.

მიწა და ყოველი კეთილი ადუთქვეს—ამის საცვლად აარ კი სიძვირე და საერთო კოტრობა შეჰქონეს.

და რა საკვირველია, რომ ყველა ამის შემდეგ ხალხში უნდობლობა დაიბადა არა მარტო ჩვენის რესპუბლიკან-სოციალისტებისადმი, არამედ თვით რესპუბლიკანური იდეისადმი, თვით ეს იდეია ჰკარგავს ნიადაგს, უფრო და უფრო ნაკლებ სიმპატიური ხდება ხალხისათვის.

— „ცუდი დრო დადგებოდა", — ეი ლეიტ-მოტივი ხალხის გოდებისა, თუ, რა თქმა უნდა, იგი გულწრფელად და ძალდაუტანებლივ გამოსთქვამს თავისს აზრსა და მოსაუბრეს ენდობა, მისი არ ეშინიან.

— ეს რა თავისუფლებაა, შენი ჭირიმე ?—ნწარედ მოსთქვამს გლეხი—ღღევანდელი ცხოვრება რა ცხოვრებაა. კანონი ულირსად არის და სამართალი... ისევ ის ძველი დროსჯობდა, ძველ მთავრობას ძალა მაინცა ჰქონდა, ეპოებოდენ მაინცა. ეხლა ადარც ძალაა, ადარც შეპოება—ეი აზრი, რომელსაც სხვა და სხვა გამოთქმით გაიგონებთ ყველგან, ყველასაგან.

ამა რა მთავრობაა ასეთი მთავრობა, მაგან როგორ უნდა გვიპატრონოს, რა უნდა შეიძლოს, რო თავისთვის ვერ უშველია, თავისი სარჩო ვერ დაუფარავს—გვინავს ღღეს შეგნებული გლეხობა.

და ნელ-ნელა, სისტემატიურად, შეუჩერებლად სწარმოებს პროცესი რესპუბლიკანურ იდეების ადმოფხვრისა ხალხის აზროვნებიდან... აზროვნება იგი თანდათან უფროდაუფრო კონსერვატიული ხდება... გუშინდელი ბავშვური ოპტიმიზმი წყარე უნლოლობად შეიცვალა ყველაფერისადმი, რასაც კი „ძველის" ბეჭედი არ აზის, მუუდროებს ადარ მოაგონებს ხალხს.

ძველი წესი და სამართალი ერთგვარს ადილიუნს მოხაზულობას ადგა, სასიამოვნო მოგონებად, სანატრელ მიზნად იქცევა...

ერთის სიტყვით, ჩვენის რევოლუციონურების უნიჭო მიქმედებით ძალა გაიუთხარა ხალხში რევოლუციონურის აზროვნებას, მკვიდრი საძირკველი ჩაეყარა კონტრ-რევოლიუციას.

და უკანასკნელმა რომ საბოლოოდ არ გაიმარჯვოს, საჭირო ჩვენმა მმართველმა წრეებმა ჯერეოვანი ზომები მიიღონ...

თავისის ცოდვის ხვის თავზე მოხვევა, ხვისთვის გადალოცვა საქმეს ვერ უშველის.

თავისს ცოდვას ნურავის დააბრალებენ.

სულ ყველაფერი მათი და მარტო მათი ბრალია.

ისევ მათვე უნდა გამოაკეთონ საქმე, თუ, რა თქმა უნდა, ამის უნარი შესწევთ, თუ სოციალისტურ აზროვნებას მთლად არ დაუბნელებია მათი აზროვნება, თუ ისინი მთლად უიმედონი არ არიან.

თუ საბოლოოდ არ უნდათ გადაჩენონ კონტრ-რევოლუციის ხრამში ჩვენი უბედური სამშობლო, ახლა მაინც მოვიდენ გონსა, დაივიწყონ უტოპიური ლოზუნგები, იმას კი ნუ იფიქრებენ, რომ რაც შეიძლება მეტი დაპირება მიუძღვნან ხალხსა, არამედ იმას, რომ რაც შეიძლება მეტი დაპირება აქციონ საქმედ.

მხოლოდ ამ გზით შეიძლება საქმის გამოკეთება, ხალხის აზროვნების „კონტრ-რევოლიუციის" პროცესის შეჩერება და არა დაუკრულებელი სიტყვების რახა-რუხი და ძველებურად შეუსრულებელი დაპირებებით და იმედებით.

შეუპოვარი.

სომხური პრესა

საბედისწერო ჟამი.

დაშნაკცების „აშხატავორ"-ი სწერს:

სომხის ერს საბედისწერო ჟამი დადგა. ოსმალური „დამოკლის ხმალი" ეშუქრის სომხებს. საითაც უნდა წაიდენენ იგი არ ასცდებათ.

ალექსანდროპოლ-ჯულფის რკინის გზის ხელში ჩაგდებით ოსმალეთი ფაქტიურად უიარაღოდ სტოვებს მთელს არარატის ველის სომხებს. ამის გარდა ოსმალეთი მთელს იმ არემარეს სწმენდავს სომხებისგან, რადგან მან კარგად იცის, რომ სომხის ერს მის ბატონობის ქვეშ ცხოვრება არ შეუძლიან.

ოსმალეთი ისრულებს თავის დიდი ხნის წადილს „რუსეთიც უხომხოდ (ხაზი დედანშია). დღეს ოსმალეთმა ხელთ იგდო არარატის ველი, და თუ ხვალ მცხოვრებნი იქ არჩენენ, აიძულებენ იარაღი აიყარონ და მათ ჩაბარონ. მაგრ ოსმალები მოითხოვენ იარაღის აყრას იმ სომხებთაგანაც, რომელ იც თავს შეაფარებენ მტერს.

ჩვენი ერის ტრაგედიის უკანასკნელ მოქმედების შემსწრენი გავხდით. ოსმალეთმა დრო იხელთა „სომხურ საკითხის" გადასაწყვეტად. და „სწყვეტს" ტურ ოსმალურ მეთოდებით.

იმ დროს, როდესაც იქ, ბათომში საზავო მოლაპარაკება სწარმოდებს, აქ ოსმალეთი საერთაშორისო ნორმებს არად აგდებენ.

ხვალ ოსმალეთი ალბად არად ჩაგდებს ბათუმის ხელშეკრულებასაც, თუ მასზე ხელი მოაწერეს.

ამერიკა ვკასიის დამოუკიდებლობა და სომხეთ ერის ფიზიკური არსებობა ანარეთ ანა უნ ეხვეულ-ყოფილ. ამ ფაქტად ერთად-ერთი ძალა, რომელიც, ეროწადინებ ამ ბრ, შესძლებს ოსმალეთის სურვილებს ფრთათა შეკვეცას არის გერმანეთი. და რადგან გერმანეთი, მიუხედავად იმისა, რომ ეცის ყველ ფერი, არა სცდილობს ოსმალეთს წინააღმდეგობა გაუწიოს. მას არ სურს წინ გადაეღობოს მოკავშირეს. ასეთ პირობებში ჩვენი ხსნა დამოკიდებულია, ხხოლოდ ჩვენ ერის თავდაცვის ინსტინქტზე და მის თავისუფლების მოყვარულ ნებაზე.

რა თქმა უნდა თუ ამერიკა-კავკასიის დემოკრატია გაერთიანდებოდა, თუ იგი ამას მოისურვებდა ბევრი რამ გაკეთდებოდა.

მაგრამ ჩვენ ღღეს ამაშიც დაგვკარგეთ რწმენა. ღღეს, ვიწვევთ რა სომხის ერს თავის სიცოცხლის და თავისუფლების დასაცავად, ჩვენ ამასთან ერთად მოვითხოვთ ამერიკა-კავკასიის მთავრობისაგან, რომ მან გადაწყვეტი ზომები მიიღოს რათა საზავო დელეგაციის საშუალებით აცნობოს ის საშინელება, რომელიც მთელ ერს სიკვდილის ცელით ემუქრის".

მთავრობის ცნობა სოხუმის აღებაზედ

რამდენიმე კვირის წინად ბოლშევიკებმა ხელში ჩაიგდეს სოხუმის ოლქი ქ. სოხუმით, სახალხო გამგებლობის მათთვის ჩვეულ საშუალებით სრული რდვევა და დეზორგანიზაცია გამოიწვიეს, მცხოვრებთ შიშის თაუბარი დასცეს და 2 მილიონ ნახევარ კონტრიბუცია დააღეს. მთავრობამ ევროპიუციონურ ორგანიზაციებთან შეთანხმებით გადასწყვიტა ბოლო მოუღოს შეუწყნარებელ ანარქიას და პოლკ. კონიევის და სეიმის წევრის გალ. ჯუღელის უფროსობით გამოწვრთობილ წითელ გვარდიელთა და სამხედრო ნაწილთა რაზმი, რომელმაც დაამარცხა დიდი წინააღმდეგობის გამწევ მშვენიერად ეიარაღებული ბოლშევიკების ჯარი და ზეიმით სოხუმში

შევიდა, სადაც დაუყონებლივ აღდგენილ იქმნა ჰეშმარიტი რევოლიუციონური წესრიგი.

იქიდან მოსული ოფიციალური ცნობა გადმოგვცემს იმ აღტაცებას, რომლითაც სოხუმის მცხოვრებლები თავის განმათავისუფლებელ მთავრობის ჯარს შეხვდა. ჯარს გზა და გზა განუწყვეტლად ოვაციებს უმართავდენ. ჩვენ დაველად დაგვრჩა: 400 ტყვე ბოლშევიკი, 11 ზარბაზანი, ამათში 2 საალყო, 1 ტყვიისმფრქვეველი და დიდძალი ვინტოვკები და ტანისამოსი, ჩვენი გამანადგურებელი № 25 გუდაუთთა დაეწია სოხუმიდან გაქცეულ დიდ ტრანსპორტს, რომელზედაც დიდძალი სურსათი იყო და გაპარული მეამბოხენი იმყოფებოდენ და ტყვეთ წამოიყვანა.

ბოლშევიკებისაგან სოხუმის განთავისუფლების შემდეგ შესდგა საზეიმო შეერთებული კრება ქალაქის საბჭოსი, მუშათა და გლეხთა საბჭოსი და სოციალისტურ პარტიების კომიტეტებისა. კრებას დიდძალი გარეშე ხალხი დაესწრო. ერთხმად მიღებულ იქმნა ჩვენი რაზმის მისასალმებელი რეზოლიუცია, რომელიც სავსებით იწონებს ამიერ კავკასიის მთავრობის მტკიცე ნაბიჯებს.

მთავრობის ცნობა

ოსმალების მიერ გუმბრის აღების და ამსა წინედ შექმნილ პირობების შესახებ მთავრობა საჭიროდ სთვლის შემდეგი გამოაცხადოს: 15 მაისს დილის 6 საათზე ბათუმში მყოფ საზავო დელეგაციის თავმჯდომარე ა. ი. ჩხენკელმა ოსმალეთის საზავო დელეგაციის თავმჯდომარე ხალილ-ბეისაგან მიიღო ნოტა, რომელშიაც ხალილ-ბეი ემყარება ოსმალთა მთავარ-სარდლის ვეხიმ-მეჰმედის წერილს და აუწყებს, რომ იმავე დილით ოსმალთა სარდლობა იწყებს ჯარის გაყვანას გუმბრჯულფის რკინის გზით, რათა სპარსეთში გადაიყვანოს ინგლისელების წინააღმდეგ. იმავე დღეს ჩვენ დელეგაციის თავმჯდომარემ ენერგიული პროტესტი განუცხადა ხალილ-ბეის და ფონ-ლოსსო

ეროვნული ნაწილები. მიღებულ იქმნა სამხედრო მინისტრის პროექტი ეროვნულ სამხედრო ნაწილების შემცირების შესახებ.

გინოგრადოვის ტეხნიკურ ხახუაგდებლისთვის გადაიდო 60,000 მან.

ხაგარეო ხაქმეთა მინიხტრი აცხადებს, რომ ბათუმში რკინის გზით მოძრაობა კერძო პირთათვის მოკლე ხანში არ გაიხსნება.

მდგომარეობა თბილისში

თბილისში კერძო ცნობები მოდის, ვითომც თვირანში მდგომარეობა საგრძნობლად შეიცვალა. სამინისტრო დაეცა. ახალის შედგენა დაეკალა ინგლისელების მოსმენრეს ფერმან ფერმასა. შიმშილობის ნიადაგზე ამბოხება მოხდა. ბრბომ მრავალი მაღაზია გაანადგურა. გადაწყვარია მთავარი ბაზარი. იმავე ცნობების მიხედვ თ თავრიზი ქურთებს აუღია. ქრისტიანები გაქცეულან. ინგლისელებმა აიდეს ქამადანი და კაზვინი. ეხლა სასწრაფოდ მიეშართებიან თავრიზისაკენ. გზადგები კაზვინ-ზუნჯალ და ქამადან-ხამსაგიაურუსით დაიჭირეს.

კიაზიმ ფაშა—განჯაში

გაზეთ „ბარბა“-ს რედაქციას, ამიერკავკასიის რკინის გზის მმართველობას და სხვა და სხვა ორგანიზაციებს ცნობა მიუდიათ, რომ **განჯაში ეგლახის გზით ჩახულა კიაზიმ ფაშა.** მასთან ახლავს მცირე რაზმი. რაზმში შედიან ტყვე ოსმალები.

ახალი დეკრეტი სწავლა-განათლების საქმეში

ამ დღეებში დაურიგდათ სასწავლებლების გამგეებს ახალი დეკრეტი შემდეგის შინაარსის: „სასულიერო ხარისხის მქონნი პირნი არ უნდა იქმნენ დამტკიცებულნი რომელიმე საგნების შტატის მასწავლებლების თანამდებობაზე, გარდა სარწმუნოების მოძღვრებისა. ამას გარდა, სახალხო განათლების სამინისტრო შეიტანს სეიმში კანონ-პროექტს სარწმუნოების მოძღვარების სწავლების გაუქმების შესახებ“.

მკითხველი, როგორც დაინახავს, ეს კატეგორიულად, გადაჭრით ნათქვამია ორი საკითხის თაობაზე: ერთი ეხება მასწავლებელთ—მდვდელთ და მეორეც—რჯულის გაუქმებას. ავიღოთ პირველი: გამოდის, რომ მდვდელი მასწავლებელი რაიმე საგნისა არ უნდა იქმნეს სასწავლებელში. რით ხელმძღვანელობენ, როცა ასეთს დეკრეტს ანბორციელებენ? სანამ მდვდელია, სწავლა არ შეუძლია, არა მდვდელს კი შეუძლია. რას უშლის პედაგოგიური მოღვაწეობა მდვდელს და რას სძენს არა მდვდელს, ერის კაცს, ხარისხის უქონლობა? ტანისამოსი ადამიანს არ გამოსცვლის: არც მიუმატებს რამეს და არც მოაკლებს. ეს უბრალოლოგიკური დასკვნაა და, მე მგონია სცდებიან ძალიან დეკრეტების გამომცემნი, თუ გარეშე ამისა სხვა რაიმე „პოლიტიკურის მოსაზრებით“ არ ხელმძღვანელობენ. ამ შემთხვევაში არ შეიძლება არ მოვიყვანო ერთნაირი ანბრებულად დაგენილების გამოტანა რუსეთის სინოდისა ლ. მ. ტოლსტოის ეკლესიიდან გაძევების შესახებ. სინოდის წარმოადგენელი ანტონ ბიტროპოლიტი უმტკიცდება ტოლსტოის მეუღლეს სოფიოს მისი ქმრის დიდებული მწერლის, ეკლესიიდან განდგომას და სინოდის მიერ სასტიკს ზიარების მიღებას, რომ არც ერთმა მდვდელმა არ გაბედოს ტოლსტოის გარდაცვალების შემდეგ ქრისტიანულად ახდენინის მასზე შესრულება. სოფიო კი არწმუნებდა მიტროპოლიტს, რომ იგი სცდება ასეთს დასკვნაში, რადგან მისი სიტყვით მიუხედავად აკრძალვისა, შესაძლებელი იქნებოდა ეზიარა ან შეგნებული, ან და შეუგნებელი ბღვდელი, რომელიც ტოლსტოის ანდერძ ქრისტიანულად აუგებდა.

ამის არ იყოს, განა ცოტაა ისეთი პედაგოგი ერის კაცი, რომელიც თავის მოწოდების ადგილზე არაა, ან პედაგოგი ბღვდელი,—რომელიც დირსეულად ასრულებს თავის მოვალეობას?! აქ ტანისამოსი რა შუაშია!!

თუ გატარებულია ამ დეკრეტში პრინციპი ეკლესიის სკოლიდან გამოყოფაზე, ესეც არაა აქ მოსაცანი. ეს პრინციპი თავისთავად შეუძლიათ გაატარონ ცხოვრებაში, ხხოლოდ მღვდლები სრულებითაც არ დაუშლიან და არავითარი ზნეობრივი და იურიდიული უფლება არა აქვსთ მათ, მღვდლებს დააბრკოლონ ასეთს ხალი მოვლენის ცხოვრებაში გატარება. ყველაზე უკეთესი ის იქნებოდა, რომ ყოველი საკითხის გადაჭრა ცხოვრების პირობებისათვის შეეფარდებათ და ცხოვრება თვით უკარნახებდა ყველას, ვინ როგორ რომელ სფეროში უნდა მოქცეულიყო. ყოველივე ნაადრევი და მოუბწყინებელი მკვახე ხილივით უგემური და საზარალო იქნება და არა სასარგებლო და სასურველი.

რაც შეეხება მეორე კითხვას, სადგთოსწავლის სავალდებულო და არა სავალდებულო საგნად გახდომას სოფლებში, ესეც მათი საქმეა, ვისაც ეხება. კანონიტში გამომცხვარი კანონ-პროექტი ხხოლოდ მაზინ უნდა გამოქვეყნდეს, როცა იგი რეალურ ნიადაგზეა, ე. ი. გადატანილი უნდა იქნეს საზოგადოებაში, აიწონ-დაიწონონს, არა მარტო თეორიული თვალთა ხედვის ისრით, არამედ ფართე მასშტაბში გადასვლის შედეგ. ბატონებო! თუ ალიარებთ თავისუფლებას, ალიარეთ გულის სიწრფელით, ზერელეთ ნურაფერს ახვევთ თავზე ხალხს, თორემ სადდა იქნება თავისუფლება?!

კ. გძელი.

სიმართლე გაპოს ამგეგის შესახებ

ბაქოში ბარტის შუა რიცხვებში მომხდარ ამბების შესახებ მიღებულ პირველ ცნობებისთანავე ყველასათვის ნათელი იყო, რომ ჩვენ საქმე გვქონდა არა ბოლშევიკების გამოსვლასთან, არამედ იმ ბრძოლასთან, რომელიც მიმართული იყო მაჰმადიანების წინააღმდეგ. ამაში დიდ მონაწილეობას იღებდა ის პარტია, რომელმაც თავის მიზნად დასახა მაჰმადიანებთან შეუბრალებელი ბრძოლა და ამ უკანასკნელ დროს ბოლშევიკებს აეკიდა. შედეგში, როდესაც გაირკვა, რომ ბაქოში 6 ათასზე მეტი მაჰმადიანი იყო მოკლული, ბევრი ბავშვები, ბებერ-ბებერ ერთი ოგოლი იყო იმ ჯერ, რომლის თავიც ერევნის გუბერნიაში დაიწყო ჯერ კიდევ ადრე. რა თქმა უნდა, ძნელი იყო ბაქოს ამბების კონტროლიორებთან ბრძოლის ხახით გასაგება, რადგან დახოცილები არიან უმთავრესად ლარიბი მაჰმადიანები. ისიც ხომ შეუძლებელია, რომ მთელს ერს კონტრრევოლუციონერობა დასწამოთ.

ამ უკანასკნელ დღეებში მოხდა ისეთი ამბები, რომელთაც ბაქოს საიდუმლოებას ფარდა ახადეს და ამ საშინელ ამბებში ბრალმიძღვნილები აღმოჩინეს ეპრილის შუა რიცხვებში სადგურ ალჯი-ქაბულთან, რომელიც მაღალაშვილის რაზმს ეპირა, მოვიდა ორ ვაგონიანი მატარებელი. მატარებელში ისხდნენ: მოხელე პავლე ალექსანდრეს ძე შუპროვიჩი, ორი ტელეგრაფისტი, 10 ტეხნიკი და მუშები. შუპროვიჩს სტეფან შაუმიანის ხელმოწერილი მოწმობა ჰქონდა. ამ მოწმობის თანახმად იგი გამოგზავნილი იყო ბაქო-ბილიისა ტელეფონის და ტელეგრაფის მავთულის შესაასწორებლად. გაჩერდა ს დროს შუპროვიჩს ადგილობრივ ბოლშევიკ კომისარის (იგივე გახჯაბა ალსებულ სოციალურ ეროვნულ საბჭოს კანცელარიის ძმართველი) თანხლების წერილი შემდეგ შინაარსისა: „ძვიროფასო ანბანგაგებო: მე გაგიგზავნიდ ბოლოდნელად წამოველ, რომ ვერ მოვასწარ ყველასთან მოლაპარაკება და სრულ ინსტრუქციების და დირექტივების მიცემა ბაქოში ჩემს მოქმედების შესახებ. მაგრამ, კომიტეტში ჩემ მოვალეობის მიხედვით, მე ვიცოდი თუ რა უფრო გვჭირდებოდა. ამიტომ ვეძიებდი და ვიძენდი ყველა იმას, რაც კი აუცილებელი იყო ჩვენთვის. უპირველეს ყოვლისა მე ვეძებდი ცეცხლით დაწმენდილ ქვის ნახშირის ჩამოსასხმელად. რის ვაი ვაგლახით ვიშოვე 65 ფუთი. ეს ნახშირი კი არაა ვერდიანისთვის კი არ მაქვს გადადებული, არამედ ხხოლოდ სახელოსნოსთვის და ჯერ-ჯერობით გიგზავნით 2 ტომარას. დანარჩენს აქ შევინახავთ ვიდრე შევიტყობ მიიღებთ თუ არა გამოგზავნილს. არამ ვერდიანისთვის ვიშოვნე სპილენძის დასადნობი ქილა. ორი მათგანი ნამდვილი ინგლისურია. თუ კიდევ დასჭირდება—არის ხხოლოდ რუსული ქილები დიდ ზომისა. მათ სასყიდლად საჭიროა კიდევ 3 ათასი მანეთი, რადგან ერეოვნულ საბჭოდან მიღებული სამი ათასი მანეთი, როგორც წერილთან ერთად გამოგზავნილ ახგარიშით შეიტყობთ, დაიხარჯა... აქ ვიყიდე აგრეთვე, აბანაგ გიულხანდონიანთან შეთანხმებით, ტელეგრაფის აპარატი 1200 მანეთად და ჩვენთვის საჭირო რკინა 48 ფუთი, რაც დიდხანს გვეყოფა, მაგრამ, მე ამასაც არ დავჯერდი, სტეფანე შაუმიანს აუტყდი, რომ საგანგებო გზა გვეკეთებინა თქვენს და მის შორის. ესეხოვდი აგრეთვე, რომ ამ გზის ერთი ტოტი გაეყვანა ადგილობრივ ერეოვნულ საბჭოსკენ. ამ მიზნისთვის უკვე წაეოვიდა პავლე ალექსანდრეს ძე. ამ მიზნისთვის სტეფანეს ეთქვა ტელეფონის ორი აპარატი. ორი ტელეგრაფის აპარატი, ბატარეები, რამდენიც კი საჭირო იყო, ათი ვერსი ძაირფასი, სახდეარ გარედან მოტანილი კაბელი (რაც 10 ათასი მანეთი ღირს) და პირადად მე ჩემს პასუხისმგებლობის ქვეშ საკმაო ფული ამ საქმეზოს საჩქაროდ სისრულეში მოსაყვანად. ყველა ეს მასალა პავლე ალექსანდრეს ძეს მიაქვს თან და იმედი მაქვს, რომ ეს სასიამოვნო სიურპრიზი გაგახარებთ და არად მიიჩნევთ ჩემს ასე გაჩუმებას და ერთი თვე წერილის მოუწერლობას. ამის გარდა სტეფანმა ადმითქვა 20 ტელეფონის აპარატი და 60 ვერსი კაბელი ჩვენი მაზრის ტელეფონისთვის. დამავიწყდა მეთქვა, პავლე ალექსანდრეს ძეს საქმეზოდ დასჭირდება 2—3 ვერსი კაბელი, დანარჩენი 6—7 ვერსი და ორი ტელეფონი შეგიძლიანთ გამოიყენოთ ზურანაბადიდან შეიდეგ სოფლამდის. ბაქოში მომხდარ ამბებს დაწერილებით გიამბობთ ბ. ა., გეტყვით მხოლოდ, რომ ჩვენ დავკარგეთ ლევან ათაბეგიანი.

გიგზავნით მაჰმადიანურ ლიტერატურას გავრცელოთ მაჰმადიანთა სოფლებში, იყავით კარგად. თქვენი ალხაგი ს. თარაგვი.

„ქუთაისი ოკრიბაზე და ცეცხლში და წყეხლილ ქვის ხახშირზე ქვეყანაზე ვინ ბრძენმ, რომ სადგურიდან სოფლურ ნაწილისკენ წაიღებთ, ამიტომ გერეანელებს სთხოვეთ გადაგიტანონ ვითომდა თავიანთ ახალშენისთვის უნდათ. ს. თარაგვის ამ წერილის გარდა შუაროვიჩს აღმოჩნდა კიდევ სხვა რამდენიმე წერილი სომხურ ენაზე განჯის სომხებისადმი მიწერილი. ამ წერილებში ასეთი ალაგები გვხვდება: „მთელი 3 საათი ქალაქის ყველა კუთხიდან მათ უშენდით, ამავე დროს ცეცხლს უკიდებდნენ თითრის სახლებს. არავის უშვებდნენ, ზედ ადგილზე ჰკლავდნენ. ასევე ტყვეებსაც. ქუჩები სავსეა გვამებით. ნიკოლაევის ბუჩიდან დაწყებული მოედანამდის სულ ყველაფერი ცეცხლსაა მიცემული“...

განჯაში მათგან ჩადებილ ამბების მაგიერი გადაუხადეთ. მოკლულია 5—10 გამოჩენილი მაჰმადიანი. არ ვარჩევდით არც ბავშვებს, არც ქალებს არც ბიზრდილებს. ყველას მოხვდა... „ნუ გეჯერა რომ დაბნეულები ნეიტრალიტეტს იცავდნენ... მათი გზები გადაჭრილია, რომ სოფლიდან მშვიდობიანი არ მოსულ ყვნეს...

„დაწერ ჰამიდი, ისმაილი, ვეფერ დავეზის სადგომი, და ეხლა იწვის ბუსავატის ბაურო“... თითრულ ხაწილში დაუზიანებელი სახლი არ დარჩენილა...

თითრების სახლები, დუქნები და მალაზიები გაცარცულია და დაწვარი“... „როდის ჩამოველენ ბაუშვები? ანდა გამოგზავნე ხახინ და გაიხარეთ.

ერთ თითრის ეზოში შეველ და 30—40 მოკლული ბავშვი, ქალი და კაცი ვნახე. თითრების დანაკლისი 5—6 ათასამდე აღწევს... ქარს რომ არ შეეშალა ხელი ჰიდროპლანებით ზდვისკენ მივრეკდით და მოვრჩებოდით... „აღებულია ლეკორინი, პეტროვსკი, ჯარი მიდის შემახასკენ და ალჯი-ქაბულისკენ. ი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კორესპონდენცია

დაბა ფასანაური (საქ. სამ. გზა). ხშირად მქონია წერილები მოთავსებული ქართულ გაზეთებში, რომ ფასანაურმა და მის მიდამოებმა წინ წაიწია კულტურულად, დაადგა განვითარების გზას და სხვ. საუბედურო, რაც ხალხი შეიარაღდა, ყველამ დაჰკარგა კეთილგონიერება და პირუტყვობამდინ ჩამოვიდა. დღე ისე არ გავა, რომ რომელიმე სოფელში ან გზაში მიმავალი არ მოჰკლან სულ ტყუილად უბრალოდ და უმიზეზოდ. ასე მაგალითად, 17 მაისს აქ მოხდა ერთი შემაძრწუნებელი მკვლელობა: რამდენიმე დღის ქეიფის შემდეგ, გზის ხელისანმა ალექსი ჭიდილაშვილმა (ქავთარიოვმა) დილის საათის ათზედ მოჰკლა თავისივე სოფელელი, თითქმის ნათლული, ყმაწვილი კაცი ასე 25 წ. ივანე დიმიტრის ძე მკერვალიძე. იმ დროს, როცა ივანე მკერვალიძე თავის სახლის წინ ურმიდან ფქვილებს ეზიდებოდა სახლში, ქავთარიოვს სხვის ეზოდან იგი ნიშანში ამოიღო და ზურგიდან ტყვიით გაუგზირა გული და სიმუდამოდ გამოასალმა თვის მოხუც შშობლებს და პატარა და-ძმათ. გლეხქმნული ქავთარიოვი ამასაც ეძა კმარობდა, ხან ვის ულირებდა გზაში მიმავალთ თოფს და ხან ვის. სამჯერ თოფის სროლით გაჩერა კაკაკვიდან მომავალი მეფურგუნეები და უბრძანებდა ფქვილების დაცლას. თქვენ მალაკნები კაკაკვიდან ფქვილებს არ უშვებთ ჩვენთვის და სიმშილით უნდა დაგვწოცოთო? ამ დროს მოცვალენენ ადგილებრივი ჯარისკაცები, წაართვეს თოფი, ათრიეს ფეხებით და რამოდენიმე მანძილი, იმ სახლამდე, სადაც მისგან მოკლულს დასტიროდნენ, სულ ძრეკვით და კონდახების ცემა-ტყეპით ჩამოათრიეს, თუმცა ეხვეწებოდა არ მოეკლათ, მაგრამ ალალვებულმა ბრბომ მას იარაღითვე ბოლო მოუღო.

როგორც გადმოსცეს ეს ყმაწვილი ბევრს ამისთანა საქმეში ყოფილა შეჩხეული და ხალხმაც მას სიკეთილი მიუსაჯა.

აი ამისთანა უწესობა ხშირად ჰხდება ჩვენში და კარგია ამას უფრადდება მიექცეს იარაღის ყირთ, რომელიც უნდა ინახებოდეს, საჭიროებისაგვის, ერთს ცენტრალურ ადგილას და არა ყველას კიერზედ ეკიდოს, თორემ შენი მტერი, კარში აღარავის გაეგასულება და ღვთის წყალობასაც ვედარავის ვეტყვით.

ამასთანავე უნდა გინდეენინ გადასახლებით ის ვაგაბატონეიც, რომლებიც იარაღით აშინებენ მშვიდობიან მცხოვრებლებს, სოფელს არ ეჭირვება ქურდ-ბაცაცა ნაძირალნი და პროვოკატორნი.

ცრემლი

ექიმი

დოროხინი

პარიზის და ბერლინის უნივერსიტეტის ყოფილი დიდი ხნის ასისტენტი ილებს თვალის ტაძვილებით ავადმყოფებს

დილის 10—12 ს. საღ. 4—7 საათამდე. ნიგვზის პრ. № 76. (საიკინის კბილის სადგომი).

ტელეფონი 7—38.

ექიმი

მ. ო. ზანდუკელი

ასისტენტი მოსკოვის სანატორიუმ-სამკურნალო ეკ. ნ. მ. კაშჩენის იღებს შინაგან და ნერვების ავადმყოფთ (პსიხოტერაპია) სამშაბათობით, ოთხშაბათობით, ხუთშაბათობით და პარასკევობით ნაშუადღევის 3 ს.—5 საათამდე. ოლღას ქუჩა № 22.

ვასაპალით

ქართულ სიმღერა ბალობას

და

ვამზადებთ მომღერალ-მგალობლებს დიდ და შუამდე სახალხო გუნდისათვის. მიღება და ჩაწერა ძმ. კავსაძეებთან (ქართულ ბანკში და ქალაქის გამგეობაში).

სწავლა გარეგნობა: ჩვეულებრივის ნიკოლოზის კლასი. სამშაბ. და პარასკევობ. საღ. 5—8 ს. გამოცდილნი მიღებენ ჯამაგირით.

3—3

კვირას, 26 მაისს (ახალი დროით) დილის 11 საათზე ქართულ კლუბის საზეიმოო შენობაში დანიშნულია

საზოგადო დამფუძნებელი კრება

თბილისის ქართველ მეპარტიელთა და მრეწველთა კავშირისა

განსახილველი საგნები: 1) მოხსენება საორგანიზაციო კომიტეტის მოქმედების შესახებ. 2) ხარჯთაღრიცხვა კავშირის 1918 წლისა. 3) ამორჩევა საბჭოს წევრებისა და მათ კანდიდატებისა. 4) ამორჩევა გამგეობის წევრებისა. 5) ამორჩევა საარბიტრო კომისიის წევრებისა და მათ კანდიდატებისა.

საორგანიზაციო კომიტეტი სთხოვს კავშირის ყველა წევრებს უთუოდ დესწრონ ამ კრებას, რადგან რადგორც პოლიტიკური ისე საზოგადოებრივი მდგომარეობა ჩვენი ქვეყნისა მოითხოვს ვაპარ-მრეწველთა შეკავშირებას და მათ საზოგადო საარბიელზედ გამოსვლას.

საორგანიზაციო კომიტეტი.

(5—1624—4)

საზაფხულო აგარაკი

ფალავერი

მაქვს პატიები ვაცნობო პატივცემულ საზოგადოებას, რომ ამ სეზონში ავიღე საუკეთესო ადგილზე ცნობილი აგარაკი ქ-ნ ელისაბედ მღებრიოვისა. მსურველს შეუძლია მიღოს თითეული სრული პანსიონით. აგარაკში არის ვანები, სუფთა წყალი, პიანინო და სხვა.

პირობების გაგება შეიძლება შემდეგი მისამართით: წალენჯიხის, იოსებ კოკნაძის პანსიონში. თბილისში ზემოთქმის ადგილის მმართველ მიხ. ჩხეიძესთან. ტელეფონი 5—28.

2—1625—1

იყიდება

მეტად უემოსავლიანი სახლი

16 სავაჭროთი

ქალაქის ცენტრში, ბაზართან, 4 ქუჩაზე გამოდის. იკითხეთ „საქართველოს“ კონტორაში.

3—3

სასურსათო საქმეთა მინისტრისაგან

სასურსათო საქმეთა მინისტრი იწვევს ყველა იმ პირთ, ვისაც ჰსურს მონაწილეობა მიიღოს საკუთარ საშუალებებით სასურსათო საქმეთა მინისტრის სურსათის ადგილზედ-გადმოზიდვაში სანდერო გზით კავკავ-უაზეგიდან მცხეთამდის და მცხეთიდან უაზეგ-კავკავამდის. მსურველებმა წინადადებითი განცხადება უნდა შემოიტანონ სასურსათო საქმეთა მინისტრის სახელზე, განცხადებაში უნდა აღნიშნონ:

1) გვარი, სახელი და მამის სახელი, 2) მისამართი 3) გადმოტანის ფასი ფუთზე კავკავ-უაზეგიდან—მცხეთამდე. 4. უნდა აღინიშნოს აგრეთვე სატრანსპორტო საშუალებათა რაოდენობა და ისიც თუ რა ჯურა სატრანსპორტო საშუალებით დაიწყებენ სურსათის გადაზიდვა-გადმოზიდვას. ერთ-ცხენიან ფურგონებით, ავტომობილებით და სხვა ამგვარი. განცხადება უნდა წარადგინონ დახურულ პაკეტით. ზედ შემდეგი წარწერა უნდა ჰქონდეს: „На конкуренцію по перевозкѣ продовольственныхъ грузовъ по Военно-Грузинской дорогѣ“. იღება სასურსათო საქმეთა სამინისტროს მმართველობაში ყოველ ოთხშაბათ 11—2 საათამდი. ჩვეულებრივ-კი—10—3. უკანასკნელ განცხადებლად დანიშნულია ივნისის 1.

(1—955—1)

საამკურნალო

სამხედრო სპეციალისტ-სამკურნალოს—ბარანდან მოსიარულე ავადმყოფთათვის.

დიდ ვანქის ქუჩა № 3. ალექსანდრეს ბაღის მახლობლად, ტელ. № 481.

ექიმი ასპიროზი—ყელის, ყურის და ცხვირის. ყოველ დღე 12—1 საათამდის.
ექ. ახვლედიანი—ხანგრძ. და ბავშვთა ავადმყოფობის. ყოველ დღე 11—12 ს.
ექ. ბელლაევი—შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის. ყოველ დღე 10—11 ს.
ექ. ჩუდნოვსკი—ნერვების, ორსაბ., ოთხშაბ. და პარასკევობით 12—1 საათ.
ექ. ეგზოლადიევი—შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის. ყოველ დღე 1—2 ს.
ექ. ბოგუნოვსკი—შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის. სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით 12—1 ს.
ექ. ვაშჩენკო—შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის. ყოველ დღე საღ. 3—4 ს.
ექ. სურიანოვი—შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობის. ყოველ დღე 4—5 ს.
ექ. ჟენნ. ნ—თვალების ავადმყოფობის. ორშ., ოთხშ. და პარასკევობით 2—3 ს.
ექ. ივანოვი—თვალების ავადმყოფ. სამშაბათობით, ხუთშაბათობით, შაბათობით და ყვირაობით 2—3 ს.
ექ. ულანოვსკაია—ქალთა და სანებრი. ყოველ დღე 1—2 ს.
ექ. ნოვ. ნ—ქალთა და სანებრი. ყოველ დღე 2—3 საათ.
ექ. ძალი ბოსელიანი. ქალთა და სანებრი. ორშ., ოთხშ. და პარასკ. 11—12 ს.
ექ. ძალი ფინდოვი—ქალთა და სანებრ. სამშაბათობით, ხუთშაბათობით, შაბათობით და კვირაობით. 11—12 ს.
ექ. შამაშვი—ქირურგიული (დასტაქარი). ყოველ დღე 11—12 საათზე.
ექ. ფინდოვი—ქირ. ყ. ყ. ყოველ დღე 12½—1½ საათამდე.
ექ. ბალანა-ტროცკაია—სადასტაქრო ავადმყოფ. ყოველ დღე 2—3 საათ.
ექ. ცანდერი—სადასტაქრო ავ. ყ. ყ. ყოველ დღე 4—5 საათ.
ექ. კოკელია—ცხვ. და ყელ. ავადმყოფობის. ყ. ყ. ყ. 12—1 ს.
ექ. ბარხინოვი—ცხვ. და ყელ. ავადმყოფობის 4—5 საათ.
ბაბილის ექ. ალ. ალ. ალ. ალ. ყ. ყ. ყ. 10—12 საათ.
ბაბილის ექ. ნ. ბ. ალ. ალ. ალ. ყ. ყ. ყ. 3—5 ს.

ოპერაციები მორიგეობით, ანესთეზია, ელექტრონული, ელექტროლიზი, ელექტროლიზი, ელექტროლიზი